

УДК 355.4(73)(091)

**СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СИЛ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ
СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ НІМЕЧЧИНИ**

Андрій СЛЮСАРЕНКО

Національна академія сухопутних військ України
імені гетьмана Петра Сагайдачного
вул. Героїв Майдану, 32, 79012, Львів, Україна
e-mail: savnvp@gmail.com

У статті досліджено процес створення, бойового використання та розвитку підрозділів сил спеціальних операцій СВ ФРН, їх залучення до антитерористичних операцій та протидії іррегулярним збройним формуванням в Югославії та Афганістані. Висвітлюється походження спецпідрозділів, їх структура, тактика, озброєння, особливості відбору та підготовки особового складу. Узагальнено та наведено основні завдання, які поклалися на підрозділи ССО СВ ФРН. Автор звертає увагу на наступальний характер дій та високий державний статус військ спецпризначення, прискіпливий відбір до складу командування спеціальних сил, налагодження взаємодії зі спецслужбами та спецпідрозділами чужоземних держав, інші складові позитивного досвіду, що слід урахувати під час удосконалення діяльності Сил спецоперацій ЗС України.

Ключові слова: сили спеціальних операцій, командування спеціальних сил, дивізія спеціальних операцій, командування сил спеціальних операцій, повітряно-десантні війська, дивізія швидкого реагування, тероризм, антитерор, розвідка, тактика.

Головною особливістю періоду ХХ–ХХІ століть є перехід до війн, в яких більшу роль відіграють сили спеціальних операцій (ССО). Ці формування завжди перебувають у постійній бойовій готовості та можуть виконувати мету сумісно з загальновійськовими частинами та підрозділами або самостійно. Це обумовлює актуальність нашої студії.

Історія створення, розвитку, участі в бойових та антитерористичних операціях підрозділів ССО у складі сухопутних військ ЗС ФРН досліджено в низці наукових й науково-популярних праць, присвячених елітним військам провідних країн світу. Розглянуто операції, коли війська спеціального призначення застосовували під час війни в Югославії та під час антитерористичних операцій в Афганістані. Однак нові умови, московська агресія супроти України, ситуація в Сирії та інші виклики проти суспільного устрою, демократії, різного роду прояви тероризму – від релігійного до державного – потребують вивчати не лише суспільні, а й військово-практичні дії, зокрема й у структурі безпеки континенту, регіону і, зокрема, нашої держави.

Мета студії – виявити наріжні риси організації, завдань, які покладено на підрозділи спеціальних сил СВ ЗС ФРН та особливості їх бойового застосування, вимоги до відбору та вишколу особового складу ССО, які слід урахувати під час удосконалення організації та службової діяльності ССО ЗС України у сфері антитерору.

У Збройних силах Федеративної Республіки Німеччини (ФРН) формування спеціальних операцій створені в сухопутних військах (СВ) та у військово-морських силах.

Основою ССО СВ ФРН складають повітряно-десантні війська (ПДВ) Бундесверу. Слід зазначити, за часів “холодної війни” ПДВ Бундесвер вирішував оборонні завдання, щоб стримувати наступ війська ймовірного противника, під яким розумівся Радянський Союз та його союзники із Організації Варшавського Договору. З розпадом Радянського Союзу та комуністичного блоку геополітична ситуація змінилася, а разом з нею набули зміни і завдання Бундесверу. Основними з них були: захоплення та утримування важливих районів; запровадження глибинної розвідки та диверсійні дії в тилу противника; знищення командних пунктів, засобів ядерного нападу, порушення роботи тилу противника; проведення боротьби із нерегулярними і терористичними формуваннями у ході локальних конфліктів; захист й евакуація громадян ФРН з будь-якого регіону світу на випадок, коли там виникає кризова ситуація¹.

У квітні 1994 р. під час громадянської війни в Руанді, у столиці цієї африканської країни – м. Кігалі – бойовики одного з угруповань взяли в полон 11 співробітників радіостанції “Німецька Хвиля”. Уряд ФРН виявився тоді безпорадним їм допомогти і звернувся з проханням до Бельгії, яка мала великий у минулому колоніальний досвід (згадаймо конголезьку кризу 60-х років минулого століття) посприяти у звільненні полонених².

Підрозділові бельгійських десантників удалося звільнити німецьких громадян. Тодішній міністр оборони ФРН Фолькер Рюе і командувач сухопутних сил генерал Гартмут Баггер після цього прецеденту розпочали створювати спеціальний підрозділ Бундесверу для звільнення заручників у так званих “гарячих точках”. До цього завдання додалися потім: розвідка та диверсії в тилу ворога та інші.

Протягом двох років, 1 жовтня 1996 р. на військовій базі Граф-Цеппелін-Казерне (м. Кальве), сформували частину, яка отримала умовну назву Команда спеціальних сил (КСС) (нім. – Kommando Spezialkräfte (KSK)). Коли розпочали формувати цю структуру, утворилося організаційне ядро з числа військовиків, розформованої 25 повітряно-десантної бригади (пдбр), а також двох рот (сотень) глибинної розвідки. Організаційну структуру КСС запозичило із англійської спецслужби (Special Airborne Service – SAS), у питаннях озброєння орієнтувалися на підрозділ прикордонної служби ФРН BGS (Bundesgrenzschutz), а щодо підбору спеціального спорядження – на збройні сили США³.

¹ Reinhard Scholzen: *KSK – Das Kommando Spezialkräfte der Bundeswehr*. Motorbuch Verlag, Stuttgart 2004, S. 108.

² Юрий Тороп, Елена Овчинникова “Силы специальных операций вооруженных сил ФРГ”, *Армейский сборник*, 2011 (№ 2): 26–35.

³ Володимир Стрижевський В.В. “Розвиток сил спеціальних операцій сухопутних військ США”, *Труди Академії оборони України*, 2002 (№ 41): 28–35.

КСС мали вирішувати такі завдання:

– *Порятунок, визволення, евакуація*: евакуювати громадян Німеччини з кризових регіонів або регіонів, де йде війна; передбачає звільнювати заручників; звільнювати та рятувати військовиків, які потрапили в полон або перебувають на території противника;

– *Затримання визначених осіб*: затримувати визначених осіб за кордоном, які загрожують безпеці держави, навіть за умови їхнього спротиву.

– *Розвідка*: проводити військову та технічну розвідку в тилу противника, вести глибинну розвідку, збирати (отримувати) ключову інформацію в кризових та конфліктних регіонах для стратегічного та оперативного рівнів управління, а також надійно, оперативно та приховано від противника передавати інформацію;

– *Військова допомога*: співробітництво та вишкіл кадрів для сил безпеки в країнах-партнерах;

– *Наступальні заходи*: проводити наступальні заходи, щоб протидіяти загрозам тероризму та боротися з підіривними силами через раннє виявлення та контроль за потенційними загрозами до того, ніж вони стануть реальні;

– *Захист*: захищати важливі об'єкти; берегти власні сили на відстані та захищати осіб за умов надзвичайного стану;

– *Забезпечення військовою технікою особливого призначення*, в тому числі за умов ворожого нападу;

– *Бойові операції*: проводити воєнні операції з оборони держави та союзницьких держав НАТО; операції, метою яких є усунути вище державне та військове керівництво противника, знищувати штаби, вести бойові операції, в тому числі здійснювати диверсії на важливих об'єктах в глибокому запіллі противника, проти стратегічних та / або оперативних цілей, знищувати важливі споруди, об'єкти та системи керування та системи наведення ракетних та авіаційних ударів; провадити антитерористичні операції;

– *Приховані операції*: здійснювати приховані операції у спектрі завдань збройних сил, особливо щодо порятунку та звільнення німецьких громадян. Це завдання було перевизначено для спеціальних сил у керівництві Федерального уряду за 2011 рік для оборонної політики.

На сьогодні КСС нараховують приблизно 1100 осіб, а далі заплановано збільшити їх кількість до 4000 осіб. Очолює КСС бригадний генерал Alexander Sollfrank (від 23.07.2017.)

Як вже зазначено вище, командування спеціальними силами (бригадного рівня) було створено на базі штабу розформованої 25 пдбр та двох сотень (рот) глибинної розвідки (корпусного підпорядкування). Ключовим елементом його формування став 251-й повітрянодесантний батальйон 25 пдбр. Організаційно, на момент створення, КСС мали: штаб (в тому числі відділ оперативного і бойового вишколу, службу військових перекладачів, службу психологічного забезпечення), групу розвитку, навчально-дослідницький центр (НДЦ), чотири

сотні (роти) спеціального призначення, сотні (роти) спеціального бойового забезпечення – оперативні сили; сотні (роти): штабну та постачання, зв'язку, тилового забезпечення, медико-санітарну – сили забезпечення.

Кожна сотня (рота) спеціального призначення мала у своєму складі штабну чоту (взвод), чоту (взвод) снайперів і чотири чоти (взводи) спеціального призначення, що склалися з 4-х груп по 4 фахівці (розвідник, десантник, радист і медик, один з яких навчений екстремальному водінню транспортних засобів). Одного з бійців призначають командиром. Девізом групи є: “Ніхто не бачить, як вони з'являються. Ніхто не знає, що вони тут є. А коли вони закінчили свою операцію, нема ніяких доказів, що вони колись тут були”⁴.

Кожна чота (взвод) спеціального призначення відповідно до особливостей вишколу, озброєння і оснащення мав свою спеціалізацію за засобами закидання і подальших дій у певних умовах, а саме: наземних операцій (перша чота (взвод) – “Земля”), повітряно-десантних операцій (друга чота (взвод) – “Повітря”), надводних та підводних операцій (третя чота (взвод) – “Вода”), операцій в гірській місцевості та арктичних умовах (четверта чота (взвод) – “Гори”).

Для переміщення суходелом бойові групи використовують мотоцикли KTM400 LS-E / mil, квадроцикли Yamaha KODIAC 4x4 Quad, снігоходи LYNX GLX 5900 FC / E Army. З автомобілів перевагу віддано позашляховикові Wolf – армійському варіантові Mercedes-Benz 250GTD і американським всюдиходам HMMWV. Як легковий колісний панцерник використовують транспортер Mungo різних модифікацій. Там, де не пройде колісна техніка, використовують шведський гусеничний транспортер Bv206 D. Крім перелічених зразків німецькі спецназівці мають можливість підібрати іншу техніку, яка більше підходить, щоб виконувати конкретне бойове завдання. У гірських умовах бійці КСС використовують в'ючаків як транспортні засоби. У штаті Бундесверу є навчально-тренувальний центр EAZ 230, розташований у Бад-Райгенхалль, де розводять в'ючних тварин і навчають бійців обходитись з ними.

КСС ФРН зараховують до легкої піхоти, основа їх озброєння – стрілецька зброя. З великої кількості штатної довгоствольної зброї німецького виробництва можна виділити 5,56-мм штурмову гвинтівку (кріс) HK416 зразка 2005 року, 7,62-мм штурмову гвинтівку HK G36 з підствольним гранатометом; 7,62-мм снайперську гвинтівку G22, самозарядну снайперську 7,62 мм гвинтівку зразка 1972 року HK PSG1, великокаліберну 12,7 мм снайперську гвинтівку DSR 50 (прицільна дальність 1400 м).

Усі зразки оснащені оптикою з підвищеною роздільною здатністю, нічною оптикою або тепловізором. З короткоствольних зразків варто відзначити: пістолет-кулемет MP7A1 калібром 4,6 мм; інші пістолети-кулемети під набій 9x19 мм – HK MP5, HK MP7, HK UMP; пістолети – HK P8, HK USP, HK Mark 23.

⁴ Сергей Александров, “Внимание: Kommando Spezialkräfte!”, *Камуфляж*, 2006 (4): 21–23.

У штаті команди КСС є збройова майстерня, де персонально доопрацьовують стрілецьку зброю, що підвищує її ефективність. Для груп вогневої підтримки використовують 7,62-мм ручний кулемет НК VG4, єдиний 7,62-мм кулемет НК21Е, єдиний 7,62-мм кулемет MG3, 40-мм автоматичний гранатомет НК GMG. На озброєнні КСС є протитанкові гранатомети Panzerfaust останніх модифікацій. Якщо для виконання конкретної мети знадобляться зразки зброї інших країн, бійці КСС його отримують⁵.

Сьогодні до КСС входять штаб (розташування – м. Кельн, земля Баден-Вюртемберг), шість сотень (рот) (одна – глибинної розвідки, чотири – спецназу, одна підтримки) і навчальний центр. Сотня (рота) глибинної розвідки має штабну секцію, чоту (взвод) зв'язку, чоту (взвод) радіоелектронної розвідки (12 команд по 4 людини), розвідувально-диверсійну чоту (взвод) (8 команд по 4 людини). На сотню (роту) глибинної розвідки покладені власне розвідку та розвідувально-диверсійні завдання⁶.

У сотні (роті) спецназу так і залишилися чотири чоти (взводи), кожна з яких, як і раніше, підготована для закидання в запілля противника переважно одним із таких шляхів: наземним, водним (морським) і повітряним, використовуючи в усіх випадках різні засоби і способи. Сотня (рота) підтримки має чоти (взводи): постачання, обслуговування, парашутного спорядження, медичний, зберігання і ремонту, навчальний. У навчальному центрі, крім відбору кандидатів (двотижневий курс) і тримісячний загальний вишкіл фахівців для підрозділів КСС, випробовують нове озброєння і спорядження цих команд, для чого передбачено дві чоти (взводи) – навчальна і випробувальна.

Дня 1 квітня 2001 року в сухопутних військах була сформована дивізія спеціальних операцій (ДСО), її структуру показано на рис. 1⁷.

До її складу увійшли комадування і штаб, штабна сотня (рота), 26-та і 31-ша повітряно-десантні бригади, 100-та зенітно-ракетна батарея, 200-та рота глибинної розвідки, сотня (рота) зв'язку, а також одне із найвідоміших формувань збройних сил ФРН – КСС. Загальна чисельність особового складу дивізії складала майже 10 600 осіб⁸.

⁵ Александр Шарковский. *Козырная карта бундесвера*, Независимое военное обозрение, 2015, 27.11.

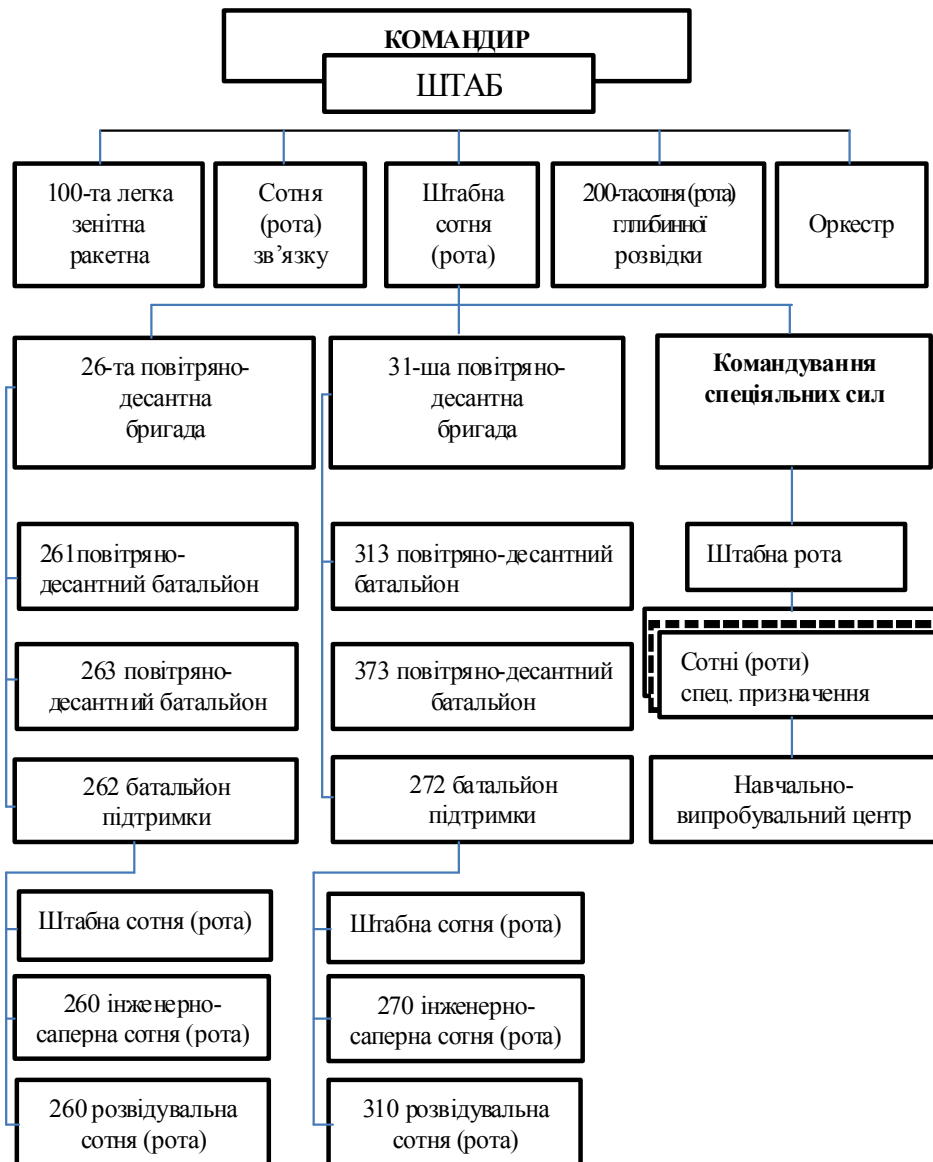
⁶ Сергей Хабаров, Андрей Громов, *Применение бундесвера в операциях за рубежом*, 2017(ч. 2): отримано доступ 23 червня 2012, http://factmil.com/publ/strana/germanija/sily_specialnykh_operacij_bundesvera_2012/41-1-0-111.

⁷ Звіт про науково-дослідну роботу: "Аналіз чисельності та оперативних завдань, що виконуються частинами сил спеціальних операцій провідних країн світу", шифр – "Число"(заключний). – НЦ СВ ЛІСВ НУ "ЛП", м. Львів, 2009 р., с. 64.

⁸ Виктор Мосалёв, *Силы специального назначения бундесвера*, Зарубежное военное обозрение, 2003 (№ 9): 33–36.

Рис.1.

ДСО ФРН. Структура.

Під час формування ДСО (м. Регенсбург, Баварія) керівництво Бундесверу прагнуло створити не просто класичну повітряно-десантну дивізію або з'єднання повітряно-десантних і піхотних підрозділів, а національний компонент сухопутних сил, здатний діяти в розширеному спектрі сучасних завдань незалежно від того,

чи буде він брати участь у спеціальних операціях у кризових ситуаціях, пов'язаних з міжнародними зобов'язаннями, або в операціях, що проводяться у рамках оборони країни і захисту своїх союзників.

Спеціальні сили мають вести розвідувальну діяльність, боротися з тероризмом, забезпечувати економічні інтереси країни, проводити інформаційно-психологічні операції, взаємодіяти з цивільними органами та населенням під час кризових ситуацій, брати участь в евакуаційно-рятувальних операціях⁹.

У склад кожної повітряно-десантної бригади увійшли два повітряно-десантних і один повітряно-десантний батальйони підтримки. Повітряно-десантні батальйони чисельністю по 950 осіб організаційно мають: штаб і сотні (роты) постачання у складі чотирьох чот (взводів) (спеціальний, службових собак, зв'язку та медико-санітарний), три повітряно-десантні сотні (роты) важкої зброї і одну навчальну. У повітряно-десантному батальйоні підтримки налічується чотири сотні (роты): штабна, важка і легка сотні (роты) постачання і медико-санітарна.

Формування ССО СВ ЗС Німеччини практично завершили у 2003 р. На той час окремого законодавства щодо застосування ССО за кордоном не було. Але відповідно до Конституції Німеччини спецпідрозділи як складова частина Збройних сил можна було залучати, щоб вирішити бойові завдання за межами національної території лише на підставі постанови уряду та її схвалення парламентом.

Разом з тим, у виняткових випадках (для прикладу, під час безпосередньої загрози життю громадянам Німеччини) законодавство передбачає негайно використовувати ССО без розгляду в парламенті. На такий випадок Бундестаг негайно інформують про факт використання військової сили.

Для скоординованого керівництва підрозділами ССО Бундесверу та управління підрозділами, які виконують спеціальні бойові завдання за межами національної території, у вересні 2004 р. був сформований міжвидовий орган оперативного управління – Командування сил спеціальних операцій (КССО) (м. Потсдам, Бранденбург).

Організаційно воно входило до складу об'єднаних сил безпеки ЗС Німеччини, але з питань оперативного застосування підрозділів ССО підпорядковане безпосередньо генеральному інспекторові Бундесверу¹⁰.

На КССО покладено такі завдання: координувати процес оперативного і бойового вишколу підрозділів сил спеціального призначення (ССП) у тісній взаємодії з Головними командуваннями видів ЗС, об'єднаним оперативним командуванням Бундесверу, командуваннями ССО країн – учасниць НАТО і

⁹ *Марк Райан, Конрад Манн, Альберт Стилуэлл, Энциклопедия сил специального назначения*, (Москва, Эксмо, 2004), 78.

¹⁰ *Юрий Андреев, Командование сил специальных операций бундесвера, Зарубежное военное обозрение*, 2007 (№ 5): 29–30.

ЕС; планувати проведення спецоперацій за межами території Німеччини; розробляти нові способи і форми застосування сил спеціального призначення; організувати всебічну безпеку на період підготовки і проведення операцій за кордоном. Чисельність командування становило 42 особи. Штатна ранга командувача – полковник.

Штаб командування організаційно має командира, начальника штабу та вісім відділів: обліку та роботи з особовим складом (J1), розвідувальний (J2), оперативний (J3), тилового забезпечення (J4), планування (J5), управління і зв'язку (J6), оперативного та бойового вишколу (J7) і медико-санітарної служби. Структурно німецьке командування сил спеціальних операцій повністю відповідало натівським стандартам. Відповідно до прийнятих союзницькими зобов'язаннями в рамках НАТО Німеччина може, коли це необхідно, виділити КССО як основу багатонаціонального об'єднаного штабу сил спеціальних операцій.

Як вже зазначено, основу сухопутного компонента ССО ЗС ФРН до недавнього часу складала ДСО. Однак, у 2013 р. німецьке командування, надаючи особливого значення подальшому розвитку сил спеціальних операцій, розпочало формувати принципово нове з'єднання у складі сухопутних військ – дивізії швидкого реагування (ДШР, м. Штадталлендорф, земля Гессен). Відповідно до задуму, ДШР здійснюватиме загальну підтримку з'єднань сухопутних військ, буде проводити самостійні аеромобільні і десантні операції, здійснюватиме безпосередню авіаційну підтримку змішаними вертолітними групами в операціях зі стабілізації, а також організовувати заходи щодо евакуації і врятування громадян Німеччини із зони бойових дій. Порядок застосування і характер тактичних дій підрозділів дивізії швидкого реагування буде ґрунтуватися на засадах концепції сил спеціальних операцій.

На цей час сформована дивізія швидкого реагування (ДШР, м. Штадталлендорф) чисельністю до 8 600 чоловік. До структури ДШР увійшли:

КСС, (м. Кальв);

1-а пдб (м. Лебах) має у своєму складі 26-й і 31-й повітряно-десантні полки (міста Цвайбрюккен і Зеєдорф), а також 270-ту інженерно-саперну і 310-у розвідувальну сотні (роти), обидві м. Зеєдорф.

31 пдп призначений, насамперед, для проведення евакуаційних і спеціальних операцій, а 26 пдп – для десантних операцій та підтримки основних сил оборони сухопутних військ в ході тривалих операцій зі стабілізації.

10-й (м. Фасберг) та 30-й (м. Нідерштеттен) полки легких транспортних гелікоптерів (6 ескадриль і 7 ескадриль відповідно) мають гелікоптери типу ЕС645 Т2, 36-й полк (м. Фріцлар) гелікоптерів вогневої підтримки “Тигр” (6 ескадриль).

Право носити бордовий берет з емблемою меча, зверненого вістрям вгору, у вінку з дубового листа може отримати лише вояк, що пройшов складний

комплекс випробувань, який, втім, практично не відрізняється від таких самих у арміях Франції, Великобританії, США та інших країн альянсу.

Вишкіл особового складу КСС у цілому триває приблизно трьох років. Основний навчальний центр розташований у долині Шварцвальд. Відбір кандидатів проводять з військовиків сухопутних військ на добровільних засадах.

Мінімальні вимоги до кандидатів у КСС¹¹:

- вища освіта;
- громадянство ФРН;
- проходження тесту з фізичного вишколу;
- мінімальний зріст 165 см (чоловіки) і 163 см (жінки);
- мінімальний вік 18 років, максимальний вік:
 - для офіцерів – 30 років;
 - для унтер-офіцерів – 28 років;
 - для унтер-офіцерів зі спеціальною технічною освітою – 32 роки;
- наявність парашутного вишколу;
- посвідчення водія;
- розряд з плавання, без проблем з алергією та зором;
- відмінне знання англійської або французької мови;
- здатність витримувати великі навантаження та зберігати при цьому високу концентрацію;
- проходження психологічних тестів.

Процес відбору кандидатів триває протягом двох тижнів, а базовий вишкіл для тих, хто влаштовується – близько трьох місяців. Як і в багатьох інших підрозділах спеціального призначення, командування використовує курс відбору, дуже схожий на той, який застосовують у британській SAS. Під час відбору кандидати проходять одноденне психологічне тестування під наглядом відповідних фахівців з використанням комп'ютерних програм і дводенне тестування фізичних можливостей.

Під час фізичних випробувань останнього оцінюють найрізноманітніші сторони вишколу – починаючи від традиційних відтисків і присідань (оцінюють максимальну кількість повторів на хвилину), п'ять підйомів переворотом у повному спорядженні, плавання (потрібно проплисти 500 м за 13 хвилин) і закінчуючи 300-м спринтом і 7-км марш-кидком пересічною місцевістю з вантажем 20 кг за 52 хв. Після того протягом трьох днів проводять повторне психологічне тестування.

Кандидатів, що пройшли базовий курс і курс відбору, скеровують на спеціалізований курс вишколу спецназу. Це чотириденний 100-км марш пересіченою місцевістю з вантажем, подоланням перешкод, зокрема річок, орієнтуванням на місцевості і засади. Далі знову проводять психологічне

¹¹ Силы специальных операций бундесвера, *Военное обозрение*, отримано доступ 12 червня 2016, <https://topwar.ru/11925-kommbndo-spezialkrafte-ksk-podrazdelenie-specialnogo-germanii>

тестування. Після цього здійснюють другу частину вишколу – трижневий курс бойового виживання в школі глибинної розвідки. Слід зазначити, що бійці КСС проходять спеціальний вишкіл (бойовий курс виживання) в центрі спеціальних операцій Фуллендорф, гірський вишкіл – в Австрії, тренування для дій в арктичних умовах – в Норвегії. Тактичні прийоми відпрацьовують в Ізраїлі чи Техасі (пустелі), у тропіках Сан-Дієго (море) чи Белізу (джунгли).

Увесь оперативний склад готують виконувати стрибки з парашутом з будь-яких висот як з негайним розкриттям, так і з великими затримками, вчать використовувати легковололазне спорядження. Додатково бійців навчають водити різні транспортні засоби в екстремальних умовах. Після закінчення тренувань кандидата переводять у підрозділ проходити подальшу службу. Офіцери-десантники після базового диверсійного курсу Бундесверу можуть бути прийняті в КСС, а також – цивільні особи і військовики, які успішно закінчили 18-місячний курс екстремального виживання.

Особовий склад КСС проходить стажування та обмінюється досвідом в антитерористичній групі прикордонної охорони Німеччини – Grenzschutzgruppe-9, а також у навчальних центрах НАТО з вишколу командос та в підрозділах спецоперацій інших країн. Тільки після вдалого закінчення трирічного курсу спеціального вишколу особовому складу КСО надають статус “до бою готовий”¹².

Вступники на службу повинні підписати контракт на службу у складі командування спеціальних сил протягом не менше 6-ти років. Граничний вік служби складає 38 років.

Уперше підрозділи КСС виконувати бойові завдання поза країною залучили в Югославії, де їм доручили затримати низку осіб, обвинувачених у військових злочинах. Діючи у складі KFOR, вони затримали Милорада Крноелаца, начальника в’язниці м. Фоча (Боснія і Герцеговина), Радомира Ковача, колишнього офіцера поліції та деяких інших. Не завжди операції проходили без втрат. У 2000 р. під час затримання обвинуваченого у військових злочинах в Югославії Янко Янича четверо військовиків КСС були поранені скалками ручної гранати.

У ширших масштабах ССО ФРН сухопутних військ почали застосовувати від січня 2002 р. після введення військ НАТО до Афганістану. Спочатку вони там були репрезентовані угрупованням КСС, чисельністю близько 100 осіб. Далі, після збільшення загальної чисельності контингенту Збройних сил ФРН, угруповання сил спеціальних операцій поповнили повітряно-десантними підрозділами дивізії спеціальних операцій. На січень 2011 р. загальна чисельність військовиків Німеччини в Афганістані склала 4590 осіб¹³.

¹² Звіт про науково-дослідну роботу: “Аналіз чисельності та оперативних завдань, що виконуються частинами сил спеціальних операцій провідних країн світу”, шифр – “Число” (заключний). – НЦ СВ ЛІСВ НУ “ЛП”, м. Львів, 2009 р., с. 144–145.

¹³ Степан Козлов, Евгений Гройсман, Силы специальных операций НАТО: расширение до 1999 г. (Москва. “Арктика 4Д”, 2015): 565.

Більша частина спецпідрозділів розміщена на півночі країни, де розгорнуто регіональне командування “Північ”, яке очолює німецький командувач. Також там зосереджено і угруповання ССО, яке, за повідомленнями засобів масової інформації, має тактичну групу від 31 пдбр, чисельністю 1100–1200 людей, і підрозділ КСС, чисельністю 100–120 людей. Отже, кількість військовиків спеціальних сил становить близько четвертої частини від загальної чисельності німецького контингенту в Афганістані і половину від угруповання військ ФРН, дислокованого в районі Кундуз, Файззбад, Мазарі-Шаріф.

Вивчення матеріалів, опублікованих у відкритих джерелах, дозволяє зробити висновок, що ССО ФРН в Югославії, Афганістані з метою виконання завдань контрпартизанської боротьби застосовували в основному такі способи дій: проводили пошуки, наскоки з метою захоплення полонених, засобів збройної боротьби; патрулювали місцевість, виставляли контрольні-перепускні пункти (блок-пости), наводили авіацію на цілі для протидії диверсійним, рейдовим та засадним діям противника; надавали допомогу державним органам влади через участь у навчанні особового складу та органів управління афганських підрозділів спеціального призначення. В Афганістані у 2002–2014 рр. в зоні відповідальності Бундесверу перебувало до 120 бійців КСС¹⁴.

Попри те, що КСС є найдорожчою частиною в структурі Бундесверу, вона відчувала явну нестачу у транспортних засобах, а саме літаках та гвинтокрилах. Під час здійснення розвідки та рейдів головним завданням для них було “полювання” на польових командирів “Талібану”. Найвдалішою операцією КСС в Афганістані вважається захоплення без жодного пострілу Маулаві Росхана, який був духовним і воєнним лідером моджахедів у районі Чаха-Дара. За час перебування бійців КСС вони захопили 59 польових командирів “Талібану” та інших джихадистських формувань.

Отже, основними етапами створення, становлення та розвитку ССО ФРН були: створення КСС (1100 осіб, командував бригадний генерал) – 1996 р.; формування ДСО (до 10600 осіб) – 2001 р., створення міжвидового органу оперативного управління КССО (43 осіб, командує полковник) – 2004 р.; початок формування принципово нового з’єднання у складі сухопутних військ ДШР – 2013 р. (до 8600 осіб). Основою ССО СВ ФРН склали повітряно-десантні війська Бундесверу. У зв’язку із посиленням загрози подальшого вторгнення у Європу армії Російської Федерації та активізацією терористичних атак, зростає роль сил спеціальних операцій сухопутних військ ФРН.

¹⁴ Юрий Тороп, Елена Овчинникова “Силы специальных операций вооруженных сил ФРГ”, *Армейский сборник*, 2011 (№ 2): 34.

ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF SPECIAL GROUND FORCES OPERATIONS IN GERMAN ARMED FORCES

Andrii SLIUSARENKO

National Army Academy of Ukraine named after hetman Petro Sahaidachnyi
Heroes of Maidan str., 32, Lviv, 79012, Ukraine
e-mail: savnvp@gmail.com

The article analyzes the process of creation, combat employment and development of the units of FRG special ground forces operations (SOF) (GF), their involvement in antiterrorist operations and counter operations against unconventional armed groupings in Yugoslavia and Afghanistan. The work deals with the origin of special units, their structure, tactics, equipment, specific character of personnel selection and training. It also generalizes and describes main tasks of FRG SOF units. The author pays attention to the offensive character of the operations and high state status of special operations forces, thorough selection for special operations command, building cooperation with secret services and special units of foreign countries, other component parts of positive experience which should be taken into account during improvement of special forces activity in the Ukrainian armed forces. A major point of the article is the fact that advanced combat actions and methods of “hybrid war” require urgent modernization of special armed service of Ukraine – Special Operations Forces (SOF).

The author calls attention to the tasks for special ground forces units in FRG armed forces and distinctive features of their combat employment, requirements to the personnel selection and training of this unit, which should be taken into account during modernization of organization and SOF activity of the Ukrainian armed forces in regard to antiterrorist warfare.

For the first time special operations units KSK (Kommando Spezialkräfte) as the main striking force of the special operations division (DSK) which was reformed into rapid reaction division (RRD) in 2014, carried out combat tasks in Yugoslavia where they were charged with apprehending several persons accused of military crimes. SOF of FRG ground forces have been extensively used since January 2002 after bringing NATO forces into Afghanistan. At first they were represented by SOF grouping about 100 men strong. Then, after increasing of total number of FRG armed forces contingents, RRD airborne units were added to the grouping.

Examination of material in open information sources allows making a conclusion that FRG SOF in Yugoslavia and Afghanistan performed mainly the following operations: conducting searches, snatching prisoners; patrolling the area; putting out check-points (block posts); directing aviation to the targets to counteract sabotages, raids and ambushes of the enemy. Despite the fact that SOF (KSK) is the most expensive part of the Bundeswehr structure, there is lack of transportation assets, especially planes and helicopters. During reconnaissance operations and raids the main task was a “manhunt” on guerrilla leaders of “Taliban”. The most successful KSK operation is considered capturing Maulavi Roskhan without firing a single bullet who was clerical and military leader of mujahids in Chakha-Dara region. During the stay of German contingent in this country KSK soldiers captured 59 “Taliban” leaders and other jihadist groupings.

Thus, main stages of establishment and development of FRG SOF are as follows: creation of KSK (1100 men under the brigadier general authority) – 1996; forming of DSK (about 10600 men) – 2001; creation of Joint Special Forces Command JSFC (43 men with colonel in command) ? 2004; creation of a fundamentally new formation RRD in ground forces – 2013 (about 8600 men). Airborne units of Bundeswehr forces were the basis of FRG SOF GF at all stages of their establishment.

REFERENCES

- Reinhard Scholzen, KSK – Das Kommando Spezialkräfte der Bundeswehr. (Motorbuch Verlag, Stuttgart 2004), S. 108.
- Aleksandr Sharkovskii, Bundeswehr trump card. (Independent military outlook, 2015), 27.11.
- Viktor Mosaliyov, Special operations forces of Bundeswehr (Foreign military outlook, 2003 (№ 9)), 33–36.
- Volodymyr Stryzhevskiy, Development of the USA Army special operations forces. (Materials of Defense Academy of Ukraine, 2002 (№ 41)), 28–35.
- Report about scientific research work, Analysis of personnel strength and operative tasks carried out by special operations units of the leading countries of the world, (code – “Number”(final), SC Army institute NU “LP”, Lviv, 2009), 64.
- Mark Raian, Conrad Mann, Albert Stillwell, Encyclopedia of special operations forces. (Moskva, Eksmo, 2004), 78.
- Sergei Aleksandrov, Attention: Kommando Spezialkrafte!, (Kamufliazh, 2006 (4)), 21–23.
- Sergei Khabarov, Andrei Gromov, Bundeswehr employment in overseas operations, (2017 (ч.2): / http://factmil.com/publ/strana/germanija/sily_specialnykh_operacij_bundesvera_2012/41-1-0-111).
- Special operations forces of Bundeswehr, (Military outlook, Elektronik resource:/ <https://topwar.ru/11925-kommando-spezialkrafte-ksk-podrazdelenie-specialnogo-naznacheniya-germanii>)
- Stepan Kozlov, Yevhenii Groisman, NATO special operations forces: expansion up to 1999. (Moskva. “Arktika 4Д”, 2015), 565.
- Yurii Andreiev, Special operations forces command of Bundeswehr. (Foreign military outlook, 2007 (№ 5)), 29–30.
- Yurii Torop, Yelena Ovchinnikova, Special operations forces of FRG armed forces. (Army collection, 2011 (№ 2)), 26–35.